

Aandacht voor salmonellose in de melkgeitenhouderij

Salmonellose werd in 2016 voor het eerst vastgesteld op enkele melkgeitenbedrijven, na zeer hoge en acute sterfte bij pasgeboren lammeren. Steeds bleek de bacterie *Salmonella* Typhimurium de veroorzaker. Deze bacteriën zijn resistent tegen meerdere groepen antibiotica waardoor voor vrijwel geen effect hadden. Op enkele bedrijven ontstonden bovendien humane infecties en er was zelfs een ziekenhuisopname. Er wordt nu onderzoek gedaan hoe wijdverspreid salmonellose in de sector voorkomt. Ook wordt onderzocht hoe de aandoening het best kan worden bestreden.

Het lopende onderzoek komt voort uit het sectorplan 'Versnellen verduurzaming van de melkgeitenhouderij'. Daarin is ook aandacht voor zoönosen, ziekten die van dieren op mensen overgedragen kunnen worden. Het project over salmonellose in de melkgeitenhouderij is in 2021 gestart. Het heeft als doel om salmonellose in de sector inzichtelijk te maken en handvatten te bieden om het probleem aan te pakken. Het is belangrijk dat zoveel mogelijk Nederlandse melkgeitenhouders mee doen.

Niet incidenteel

Vóór de uitbraken in 2016 werd aangenomen dat salmonellose in de geitensector slechts incidenteel voorkwam. Salmonella zijn gramnegatieve bacteriën die wereldwijd een grote variëteit kennen. De serotypen *Salmonella* Typhimurium en *S. Dublin* worden bij herkauwers het vaakst gevonden, ze kunnen darmontsteking of bloedvergiftiging veroorzaken. Veel typen salmonella kunnen ook mensen ziek maken. Het zijn hardnekkige bacteriën. De bedrijven die in 2016 getroffen werden, zijn tot vandaag alert op het voorkomen van salmonellose. Met strenge hygiënemaatregelen en vaccinatie proberen de veehouders om de infectiedruk onder controle te houden.

Preventie belangrijk

Hoewel we nog lang niet alles weten over salmonellose in de melkgeitenhouderij, zijn er aanwijzingen dat de belangrijkste route van introductie bestaat uit de aanvoer van besmette dieren. Goede bioveiligheid en een weloverwogen aankoop van dieren is daarom belangrijk. Vraag altijd naar de ziektegeschiedenis op het bedrijf van herkomst. Het is bovendien mogelijk dat ongedierte of vogels een rol spelen bij de introductie van salmonellose op geitenbedrijven, via de besmetting van voer.

Vaker dan gedacht

Om te onderzoeken hoeveel salmonellose er binnen de melkgeitensector rondwaart, is in het voorjaar van 2021 een prevalentieonderzoek gestart waaraan alle melkgeitenbedrijven in Nederland konden meedoen. Op ruim 3 procent van de deelnemende bedrijven werden *Salmonella* spp. gevonden. Opvallend

Publiek-private samenwerking

De publiek-private samenwerking (PPS) 'Versnelling verduurzaming van de melkgeitenhouderij' is in 2021 opgestart. Het is een samenwerking tussen overheid en private sectoren: Platform Melkgeitenhouderij (LTO en NGZO), Wageningen Research (WLR en WeCR), Royal GD en het ministerie van LNV. Er zijn zes deelonderwerpen, waaronder salmonellose in de melkgeitenhouderij. Alle lopende projecten staan beschreven op de website van het Platform Melkgeitenhouderij.

OPROEP

Beste collega melkgeitenhouders,

Graag zou ik u willen vragen om mee te doen aan het onderzoek naar salmonellose in de melkgeitenhouderij. Dat is belangrijk voor onze hele sector.

Ik doe mee. U ook?

Jos Tolboom

Melkgeitenhouder en voorzitter van het Platform Melkgeitenhouderij

Aanmelden of meer informatie bij
info@platformmelkgeitenhouderij.nl

was dat op de meeste bedrijven waar salmonella-bacteriën werden gevonden, geen heftige ziektebeelden speelden zoals op de bedrijven die in 2016 getroffen werden. Salmonellose leidt dus niet noodzakelijkerwijs tot klinische verschijnselen. Naast *S. Typhimurium* werden in het onderzoek ook andere serotypen van salmonella aangetroffen. *S. Enteritidis*, het meest voorkomende serotype bij de mens, werd drie keer vastgesteld. Het komt waarschijnlijk vaker voor op melkgeitenbedrijven dan eerder gedacht, waarbij bedrijven met zieke dieren het spreekwoordelijke 'topje van de ijsberg' zijn. Gunstig is dat op enkele bedrijven die sinds 2016 te maken hebben gehad met klinische salmonellose, de toegepaste maatregelen effect lijken te hebben. Door drachtige geiten te vaccineren, veel aandacht te besteden aan biestverstrekking en een goed gescheiden opfok, zijn de veehouders erin geslaagd de infectiedruk te verlagen.

Deelnemers gezocht

In 2023 richt het onderzoek zich op laagdrempelige onderzoeksmethoden om infecties vroegtijdig te signaleren. Denk bijvoorbeeld aan stofmonsters, tankmelk, onderzoek van het melkfilter of bloedonderzoek bij jongvee. Om te kunnen toetsen of deze methoden werken, moeten ze worden gevalideerd op minimaal dertig bedrijven mét en zonder salmonellose. Het Platform Melkgeitenhouderij is medefinancier en stelt een vergoeding en DGZK-punten beschikbaar voor deelnemers aan dit project.

Een uitgebreidere versie van dit artikel is eerder verschenen in vakblad Geitenhouderij.